

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 12. srpna 2024
č. j. MSP-389/2024-ODKA-SPZ/3
Počet listů: 3
Přílohy: 1

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Obv. R. D. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- trestní spis Obvodního soudu pro Prahu 8 sp. zn. 5 T 126/2023

Podle § 266 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám v neprospěch obviněného R. D.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 11. 2023, sp. zn. 8 To 274/2023.

Postup před vydáním napadeného rozhodnutí

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 23. 10. 2023, sp. zn. 5 T 126/2023, byla podle § 314r odst. 4 trestního řádu (dále jen tr. řád), schválena dohoda o vině a trestu sjednaná mezi obviněným R. D., zastoupeným obhájcem Mgr. Jindřichem Lechovským, a státní zástupkyní Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 8, a zároveň byl obviněný R. D. uznán vinným pro skutek kvalifikovaný jako přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 odst. 1 tr. zákoníku v souběhu se zločinem opilství dle § 360 odst. 1 tr. zákoníku.
2. Uvedeného jednání se obviněný dopustil způsobem uvedeným ve výroku tohoto rozhodnutí.

3. Za to byl obviněnému dle § 360 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku a § 58 odst. 3 tr. zákoníku uložen úhrnný test odnětí svobody ve výměře 2 let, jehož výkon byl dle § 81 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen, a dle § 82 odst. 1 tr. zákoníku byla obviněnému stanovena zkušební doba v trvání 3 let. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl obviněnému dále uložen trest propadnutí věci, a to 1 ks zajištěného nože o šířce 1 cm a délce 8 cm černé barvy.
4. Proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 podala státní zástupkyně odvolání, a to v neprospěch obviněného pro chybějící výrok o náhradě škody. V odůvodnění tohoto odvolání podrobně rozvedla, že k trestnímu řízení se se svým nárokem řádně a včas připojila poškozená XY, avšak součástí schválené dohody o vině a trestu nebyla dohoda o náhradě škody. Nalézací soud pak dle státní zástupkyně pochybil, když sám o náhradě škody nerozhodl, proto státní zástupkyně soudu odvolacímu navrhla, aby sám dle § 228 odst. 1 tr. řádu chybějící výrok rozsudku doplnil tak, že obviněnému uloží povinnost nahradit poškozené XY škodu ve výši 96.096 Kč.

Napadené rozhodnutí

5. Městský soud v Praze, jako soud odvolací, námitkám státní zástupkyně nepřisvědčil, a usnesením ze dne ze dne 30. 11. 2023, sp. zn. 8 To 274/2023, odvolání podle § 253 odst. 1 tr. řádu zamítl. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že byť postup nalézacího soudu shledal vadným, když tomuto nic nebránilo, aby o včas a řádně uplatněném nároku na náhradu škody rozhodl, není státní zástupce osobou oprávněnou k podání odvolání do výroku o náhradě škody. Tyto úvahy dále zdůvodnil tím, že státní zástupce je ve svém odvolání proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, omezen ustanovením § 245 odst. 1 tr. řádu, tj. může proti takovému rozsudku podat odvolání, jestliže tento není v souladu s uzavřenou dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce navrhl. Odvolací soud pak dospěl k závěru, že právo podat odvolání do chybějícího výroku o náhradě škody, svědčí v tomto případě pouze poškozenému. Z tohoto důvodu odvolání státní zástupkyně zamítl jako podané osobou neoprávněnou.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

6. Dle § 314r odst. 4 tr. řádu *soud dohodu o vině a trestu schválí odsuzujícím rozsudkem, ve kterém uvede výrok o schválení dohody o vině a trestu a výrok o vině a trestu, případně ochranném opatření, v souladu s dohodou o vině a trestu. Výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení soud uvede v souladu s dohodou o vině a trestu, se kterou poškozený souhlasí, nebo s dohodou o vině a trestu, v níž dohodnutý rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení odpovídá řádně uplatněnému nároku poškozeného (§ 43 odst. 3); jinak soud postupuje podle § 228, pokud je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, popřípadě podle § 229.*
7. Dle § 253 odst. 1 tr. řádu platí, že *odvolací soud zamítne odvolání, bylo-li podáno opožděně, osobou neoprávněnou nebo osobou, která se odvolání výslovně vzdala nebo znovu podala odvolání, které v téže věci již předtím výslovně vzala zpět.*

8. Při postupu dle § 228 tr. řádu či § 229 tr. řádu pak soud může v souladu s § 314q odst. 5 tr. řádu vyslechnout obviněného a opatřit potřebná vysvětlení.
9. Dále pak podle § 245 odst. 1 tr. řádu *proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, lze podat odvolání pouze v případě, že takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl. Proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, může poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, podat odvolání pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, ledaže v dohodě o vině a trestu souhlasil s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, s níž souhlasil.*
10. Podle § 246 odst. 1 písm. a) tr. řádu *může rozsudek odvoláním napadnout státní zástupce pro nesprávnost kteréhokoli výroku.*
11. Podle § 246 odst. 2 tr. řádu *může osoba oprávněná napadat rozsudek pro nesprávnost některého jeho výroku může jej napadat také proto, že takový výrok učiněn nebyl, jakož i pro porušení ustanovení o řízení předcházejícím rozsudku, jestliže toto porušení mohlo způsobit, že výrok je nesprávný nebo že chybí.*
12. Ustanovení § 247 odst. 1 tr. řádu, stanoví, že *v neprospěch obviněného může rozsudek napadnout odvoláním jen státní zástupce; toliko pokud jde o povinnost k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení, má toto právo též poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení.*
13. Při sjednávání dohody o vině a trestu trestní řád státnímu zástupci výslovně ukládá dbát také na zájmy poškozeného. Součástí dohody o vině a trestu by tak běžně měl být také výrok o povinnosti obviněného nahradit poškozenému škodu, nemajetkovou újmu či vydat mu bezdůvodné obohacení, který by se následně projevil také v odsuzujícím rozsudku. Tímto způsobem by se v ideálním případě měl poškozený domoci svých nároků mnohem dříve, než pokud by se ve věci konalo hlavní líčení. Součástí dohody o vině a trestu může být také pouze část nároku poškozeného s tím, že ve zbylém rozsahu svůj nárok uplatní v civilním řízení. Odkazování poškozeného s jeho nárokem do civilního řízení by však nemělo být pravidlem. Nedošlo-li v tomto směru k dohodě, státní zástupce na to v návrhu na schválení dohody o vině a trestu soud upozorní (§ 175b) a následně může o nárocích poškozeného na základě spisového materiálu rozhodnout sám soud (§ 314r odst. 4, § 228). Zájmy poškozeného však státní zástupce může zohlednit také prostřednictvím sjednání vhodného druhu trestu a jeho výměry. V tomto směru by měl vzít v úvahu například to, zda zvoleným trestem poškozenému neznemožní domoci se jeho práv a zda se i při zohlednění specifík řízení o dohodě o vině a trestu jedná o trest, který je stále ještě adekvátní reakcí na trestnou činnost, které se obviněný vůči poškozenému dopustil.
14. Kromě státního zástupce zohledňuje zájmy poškozeného také soud, který mu jednak umožní, aby se k návrhu sjednané dohody o vině a trestu ve veřejném zasedání vyjádřil (§ 314q odst. 4), jednak může návrh na schválení dohody o vině a trestu odmítnout, resp. může dohodu o vině a trestu neschválit právě z toho důvodu, že je nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení [viz výklad k § 314o odst. 1 písm. b), § 314p odst. 3 písm. f), § 314r odst. 2]. KURSOVÁ, Jana. § 175a (Dohoda

o vině a trestu - podmínky využití, postup při sjednávání a obsah dohody). In: DRAŠTÍK, Antonín, Jaroslav FENYK aj. *Trestní řád: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-7-31]. ASPI_ID KO141_1961CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

Posouzení předmětné věci

15. Z uvedeného je zřejmé, že postup odvolacího soudu by byl správný v situaci, kdy by součástí schválené dohody o vině a trestu byl též výrok o náhradě škody. V takovém případě by tento výrok byl součástí té části rozsudku nalézacího soudu, jíž byla schválena dohoda o vině a trestu. V této situaci by pak bylo na místě aplikovat omezení pro podání opravného prostředku, uvedená v § 245 odst. 1 tr. řádu. Pokud by tedy soudem schválená dohoda o vině a trestu byla v souladu s návrhem učiněným státním zástupcem, byl by proti výroku o náhradě škody oprávněn podat odvolání pouze poškozený, a to za podmínek § 245 tr. řádu, nikoliv však státní zástupce.
16. V projednávaném případě však byla situace diametrálně odlišná. Výrok o náhradě škody nebyl součástí dohody o vině a trestu, jejíž schválení v hlavním líčení státní zástupkyně navrhla. Byť státní zástupkyně výslovně soudu nesdělila skutečnost, že náhrada škody není v dohodě o vině a trestu zahrnuta, nalézací soud si této skutečnosti byl zcela zjevně vědom, když mimo jiné sám na počátku hlavního líčení konstatoval v řízení uplatněný nárok poškozeného. Nalézacímu soudu pak žádná objektivní skutečnost nebránila, aby o tomto nároku sám svým výrokem rozhodl, naopak nalézací soud byl o tomto nároku povinen rozhodnout. Vzhledem ke skutečnosti, že se státní zástupkyně s obviněným v rámci uzavírání dohody o vině a trestu nedohodla na znění výroku o náhradě škody, bylo rozhodování o tomto nároku plně v rukou nalézacího soudu.
17. Zcela správně pak státní zástupkyně stran chybějícího výroku podala odvolání. Odvolací soud však pochybil, když toto zamítl, jako podané osobou neoprávněnou, neboť nerefletoval skutečnost, že jestliže výrok o náhradě škody nebyl součástí dohody o vině a trestu, jejíž schválení bylo státní zástupkyní navrhováno, nelze na něj uplatnit omezení stanovená v § 245 odst. 1 tr. řádu, řešící nota bene jen otázku přípustnosti. Správně měl na problematiku aktivní legitimity nahlížet pod prizmatem ustanovení § 246 a 247 tr. řádu. Pokud by tak učinil, musel by dospět k závěru, že podle § 246 odst. 1 písm. a), odst. 2 a § 247 odst. 1 tr. řádu byla státní zástupkyně v této věci oprávněna podat odvolání v neprospěch obviněného pro absenci výroku o náhradě škody.
18. Z pojetí trestního procesu upraveného trestním řádem je zřejmé, že státní zástupce nezastupuje v trestním řízení jen veřejnou žalobu, ale i veřejný zájem. Nejlépe o tom svědčí právě oprávnění státního zástupce podávat opravné prostředky nejen ve prospěch obviněného, ale též ve prospěch poškozeného, jehož „při“ v rámci trestního řízení fakticky zastupuje. Jde o základní princip, který nemohl být a také nebyl novelizovanou dikcí § 245 odst. 1 tr. řádu nijak dotčen. Jinak řečeno, státní zástupce je v případě pasivity poškozeného (k níž může dojít z řady důvodů, nikoli tedy jen z laxnosti) oprávněn zasáhnout v jeho prospěch, pakliže by mu takovou pasivitou vznikla újma, která by – byť jen do jisté míry – představovala negaci smyslu trestního řízení, tak jak je vyjádřen v § 1 odst. 1 tr. řádu. Takovou negací by pak bezesporu bylo, pokud by na poškozenou (dotčenou zdravotní pojišťovnu), která uhradila nemalé náklady vzniklé ve spojitosti s léčbou oběti trestného činu, nebylo pamatováno s rozhodnutím o náhradě škody jen proto, že nalézací soud takové rozhodnutí opomněl vydat a státnímu zástupci bylo upřeno oprávnění zasádnout se opravným prostředkem o nápravu tohoto zjevně nespravedlivého stavu.

19. Vzhledem k výše uvedenému je tudíž zřejmé, že předmětná věc vykazuje významný judikatorní potenciál týkající se rozsahu aktivní legitimace státního zástupce k podání odvolání. Výrok Nejvyššího soudu, byť akademického rázu, by pak měl předejít dalším nejasnostem v obdobných případech.
20. Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

21. S ohledem na výše uvedené si dovoluji Nejvyššímu soudu navrhnout, aby:
 - 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 30. 11. 2023, sp. zn. 8 To 274/2023, byl porušen zákon v neprospěch obviněného R. D. v ustanovení § 253 odst. 1 tr. řádu a dále § 246 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. řádu a § 247 odst. 1 tr. řádu.